

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 500-01-9/2021/9 EPA 2209–VIII
Ljubljana, 19. 11. 2021

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o dopolnitvah Zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstva (ZNUPZ-A) – skrajšani postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 75. seji 18. 11. 2021 obravnavala Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstva (ZNUPZ-A), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Branetom Golubovičem (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide predlog zakona **podpira**.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ugotavlja, da je po pojasnilu predlagatelja ključni cilj predloga zakona zagotoviti enako obravnavo zaposlenih oseb s pogodbami o zaposlitvi in samozaposlenih oseb ter hkrati prispevati k preprečevanju širjenja novega koronavirusa. Navedeni cilj predlagatelj zasleduje tako, da predlaga, da se v Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21; v nadaljevanju: ZNUPZ) vključi ukrep delno povrnjenega izgubljenega dohodka za samozaposlene in družbenike za čas trajanja karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka po zgledu enkrat že veljavnega ukrepa iz petega paketa interventnih ukrepov, povezanih s COVID-19, to je Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 152/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ in 167/21 – odl. US; v nadaljevanju: ZZUOOP oz. PKP5). Navedeni ukrep je veljal do 1. julija 2021, nato pa v ZNUPZ, ki ga je Državni zbor sprejel 7. julija 2021, ni bil ponovno opredeljen kot eden od ukrepov.

Predlagatelj opozarja, da so se samozaposleni, družbeniki in kmetje ob ponovnem slabšanju epidemiološke situacije v državi in ob naraščajočem številu odrejenih karanten na domu (tudi za njihove otroke) znašli v hudi stiski, saj v primeru, ko je njim ali njihovim otrokom odrejena karantena, pa si ne morejo organizirati dela na domu, ostanejo brez kakršnegakoli nadomestila za izpad dohodka in so primorani za preživetje porabljati lastne prihranke oziroma so, kljub težki epidemiološki situaciji, prisiljeni delati in ne ostati v karanteni. S tem so po oceni predlagatelja postavljeni v neenakopraven položaj v primerjavi z zaposlenimi na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ki so v skladu z ZNUPZ upravičeni do nadomestila plače zaradi karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile, hkrati pa slednje predstavlja povečano tveganje za širjenje okužbe s COVID-19.

Posledično predlagatelj predlaga, da se ukrep povrnitve izgubljenega dohodka za samozaposlene, družbenike in kmete za čas trajanja karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka ponovno sprejme. Po vzoru iz ZZUOOP bi tako lahko samozaposleni, družbeniki in kmeti v obdobju od 1. julija 2021 do 30. junija 2022 uveljavljali pravico do delno povrnjenega izgubljenega dohodka v višini 250 evrov za vsako odrejeno karanteno ali za čas, ko niso zmožni opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka zaradi odrejene karantene ali druge zunanje objektivne okoliščine nezmožnosti obiskovanja vrtca ali šole. Delno nadomestilo ne bi znašalo več kot 250 evrov za 10 dni, 500 evrov za 20 dni in 750 evrov v enem mesecu.

Vlogo za pridobitev delnega nadomestila bi upravičenec, kot je veljalo že v ZZUOOP, predložil Finančni upravi Republike Slovenije (FURS), ki bi nadomestilo tudi izplačala. Sredstva za izplačilo izgubljenega dohodka bi se sicer zagotovilo iz proračuna Republike Slovenije oziroma iz sredstev, pridobljenih iz proračuna Evropske unije. Upravičenci, ki so bili napoteni v karanteno oz. dela niso mogli opravljati zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka zaradi odrejene karantene ali druge zunanje objektivne okoliščine nezmožnosti obiskovanja vrtca ali šole v obdobju od 1. julija 2021 do uveljavitve obravnavane novele, bi lahko v skladu s prehodnimi zakonskimi določbami pravico do delnega nadomestila uveljavljali za nazaj, in sicer na podlagi oddane vloge za pridobitev delnega nadomestila izpadlega dohodka FURS v roku enega meseca po začetku veljavnosti obravnavane novele.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je bila seznanjena z mnenjem Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada), ki ga je predstavilo Ministrstvo za zdravje. Vlada pojasnjuje, da predlagana ponovna uzakonitev ukrepa iz 93. do 97. člena ZZUOOP ni izvedljiva z vidika državnih pomoči, saj Sporočilo Komisije – Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19, ki je podlaga za priglasitev državnih pomoči, velja le do 31. 12. 2021.

Vlada dodatno pojasnjuje, da že pripravlja nov nabor interventnih ukrepov, s katerimi se bodo celovito reševale vse težave, ki so nastale s hitrim širjenjem COVID-19 letos jeseni, vključno z ukrepom delne povrnitve izgubljenega dohodka za čas trajanja karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka za samozaposlene, družbenike ali delničarje, ki so poslovodje, ter kmete. Vlada opozarja tudi na finančne posledice predlaganih zakonskih dopolnitev, saj sredstva za njihovo implementacijo v državnem proračunu niso zagotovljena.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je bila seznanjena s stališčem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, kjer podpirajo predlog, saj izenačuje kmete in samostojne poklice z ostalimi skupinami. Kmetijsko gozdarska zbornica dodatno izpostavlja tudi to, da ni pomembno, kako in kje se rešuje problem, pomembno je, da se ga reši za vse enako. Prav tako se jim zdi pomembno, da se dohodek izplača za nazaj, kot je bilo to omogočeno tudi vsem ostalim dejavnostim. Kot so še poudarili, si želijo tudi čimprejšnje zakonodajne rešitve problema.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ugotavlja, da Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OZS) predlogu zakona izraža podporo, saj je ves čas opozarjala na neenakopravno obravnavo samozaposlenih v razmerju do zaposlenih v primeru odrejene karantene in višje sile. Obenem OZS predlaga dodatno spremembo 29. člena veljavnega ZNUPZ, v katerega sicer predložena zakonska novela ne posega, in sicer podaljšanje roka, v katerem lahko delodajalec vloži vlogo za pridobitev pravice do povračila izplačanih nadomestil plače delavcu zaradi karantene ali višje sile na Zavod RS za zaposlovanje s trenutno veljavnih 8 dni na vsaj 15 dni. Predlog je podan na podlagi primerov iz prakse, ko so bile vloge zavržene kot prepozno oddane, četudi je vlagatelj izpolnjeval vsebinske pogoje za pridobitev pravice.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je bila kot pristojna komisija Državnega sveta seznanjena tudi s stališčem zainteresirane Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki predlog zakona podpira in meni, da je sprememba zakonodaje v zvezi z nadomestili izgubljenega dohodka zaradi karantene oziroma višje sile, kot jo po vzoru ureditve v ZZUOOP (PKP 5) predlaga predlagatelj, nujna. Hkrati zainteresirana komisija izpostavlja, da so kmetje pri sprejemanju tovrstnih ukrepov vedno prezrti.

Zainteresirana Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v svojem poročilu izpostavlja tudi stališče Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki se strinja, da mora ukrep nadomestila izgubljenega dohodka zajeti tudi kmete in ostale poklice ter hkrati pojasnjuje, da je v pripravi vladni predlog zakona, ki naj bi med prejemnike nadomestil v primeru karantene in višje sile vključil tudi kmete. Nekateri člani Komisije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so poudarili dober namen predloga zakona, vendar so ocenili, da bi bilo predlagane rešitve bolj smiselno vključiti v napovedan t. i. PKP10 in na ta način zagotoviti enakopravno in nediskriminatorno obravnavo različnih skupin upravičencev do t. i. protikoronskih ukrepov.

Zainteresirana Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se strinja tudi s predlogom Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), da morajo biti do delno povrnjenega izgubljenega dohodka za čas trajanja karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otrok upravičeni vsi kmetje, ki so v času od 1. 7. 2021 do sprejetja obravnavanega predloga zakona že imeli izpad dohodka zaradi karantene ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile oziroma druge objektivne okoliščine in so bili na dan nastopa karantene ali višje sile vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu z veljavno zakonodajo. Ker je ključni cilj predloga zakona odprava neenakosti med podobnimi subjekti, ki so se znašli v istovrstnih situacijah, zainteresirana Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano meni, da je treba upravičenost za delno povrnjeni izgubljen dohodek presojeti tudi za samozaposlene in

družbenike, torej na način, da se za ugotavljanje upravičenosti do delno povrnjenega izgubljenega dohodka preverja pogoj vključenosti v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu z veljavno zakonodajo na dan nastopa karantene ali višje sile in ne na dan uveljavitve predlaganega zakona, kot predvideva predlagatelj zakona. Zainteresirana Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlaga, da se v nadaljnji obravnavi navedeno pripombo upošteva in predlog zakona spremeni. Dejstvo je, da po predlagani ureditvi potencialni upravičenec, ki bi se mu v vmesnem času spremenil status (potencialni upravičenec na dan uveljavitve predlaganega zakona ne bi bil vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu z veljavno zakonodajo), ne bi imel pravice do delne povrnitve izgubljenega dohodka.

Zainteresirana Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano poudarja, da je treba navedeni ukrep tudi časovno izenačiti, da se izognemo novi neenakopravni oz. diskriminatorni obravnavi potencialnih upravičencev (zaposlenih, kmetov, samostojnih poklicev in družbenikov) do nadomestila plače oz. povračila izgubljenega dohodka zaradi karantene na domu ali nemožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otrok, ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej. Zato predlaga, da predlog zakona določi, da ukrep velja za vse do 31. 12. 2021 in se ga po potrebi lahko podaljša, enako kot ostale protikoronske ukrepe.

V razpravi je eden od članov pristojne Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide izrazil pomislek glede ustreznosti reševanja izpostavljene problematike s predloženo novelo – tudi z vidika dodatnih obremenitev državnega proračuna – kljub temu pa je bila v okviru glasovanja predlogu zakona izražena podpora.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Podpredsednik komisije
Danijel Kastelic, l.r.

Zapisala:
Mateja Faletič
svetovalka Državnega sveta